

Shiv Chhatrapati Shikshan Sanstha's

**Rajarshi Shahu Mahavidyalaya, Latur
(Autonomous)**

Department of Music

Programme: - B.A

**Syllabus for the B.A.T.Y
(Semester – V & VI)**

Year : 2023-24

(Revised Syllabus with effect from June 2023)

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - पाचवे

पेपर क्र. - IX (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-५१३

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, धमार इ. गीतप्रकार त्या त्या कलाप्रकारांच्या अनुषंगाने गायन करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
२. संगीतातील विविध तालाची पढंत करण्याची क्षमता निर्माण होणे.

निष्पत्ती :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, धमार, धृपद इ. गीतप्रकार त्या त्या कलाप्रकारांच्या अनुषंगाने गायन करता येईल.
२. संगीतातील विविध तालाची पढंत करता येईल.

प्रकरण -१ अ) विस्तृत अध्ययनासाठी राग (बडा ख्याल)

१. बागेश्री
२. वृंदावनी सारंग

प्रकरण -२ ब) संक्षिप्त अध्ययनासाठी राग (छोटा ख्याल)

१. हमीर
२. बिभास
३. अल्हैया बिलावल

प्रकरण -३ गीतप्रकार

१. धमार
२. कजरी
३. त्रिवट

प्रकरण -४ तालपरिचय (लयकारीसह - एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट)

१. तिनताल
२. चौताल
३. तेवरा
४. धमार

D:\2023-24 (PC-3)\Music Dept\Music Syllabus 2023-24.docx(1)

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - पाचवे

पेपर क्र. - X (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-५१४

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, गायन करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
२. संगीतातील विविध तालाची पढंत करण्याची क्षमता निर्माण होणे.

निष्पत्ती :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, गायन करता येईल.
२. संगीतातील विविध तालाची पढंत करता येईल.

प्रकरण -१ विस्तृत अध्ययनासाठी राग (प्रकरण दोन मधील कोणतेही दोन राग-आलाप व तानासह)

मध्यलय - रूपक व झपताल या तालामध्ये प्रत्येकी एक रचना

प्रकरण -२ संक्षिप्त अध्ययनासाठी राग (छोटा ख्याल - आलाप व तानासह)

१. हिंडोल २. मारवा ३. मारुबिहाग

प्रकरण -३ गीतप्रकार

१. चतरंग २. तराणा ३. लोकगीत

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - पाचवे

पेपर क्र. - XI (धेअरी)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-५१५

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

- विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ. ची माहिती समजून घेणे.
- उपशास्त्रीय संगीतातील गीतप्रकार ठुमरी दादरा या गीत प्रकाराचा माहिती होणे.
- देशभक्तीपर गीत रचना, लोकगीत यांची माहिती होणे.
- घराणे विषयी माहितीचा अभ्यास होणे.

निष्पत्ती :

- विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ.ची माहिती सांगता येईल.
- उपशास्त्रीय संगीतातील गीतप्रकार ठुमरी दादरा या गीत प्रकाराची माहिती सांगता येईल.
- देशभक्तीपर गीत रचना, लोकगीत यांची माहिती सांगता येईल.
- घराणे विषयी माहितीचा अभ्यास होईल.

प्रकरण -१ अभ्यासक्रमातील प्रात्यक्षिक पेपर क्र.९ व १० मधील सर्व रागांची संपूर्ण शास्त्रीय माहिती

प्रकरण -२ तालपरिचय (एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट)

- तिनताल
- चौताल
- धमार
- तेवरा

प्रकरण -३ अ) पतियाळा व मेवाती घराण्याची विस्तृत माहिती

ब) पलुस्कर स्वरलिपी

प्रकरण -४ चरित्र

- किशोरी अमोणकर
- पं. भिमसेन जोशी

संदर्भ ग्रंथ :

- हिंदुस्थानी संगीत पध्दती (भाग १,२) - पं. वि. ना. भातखंडे
- संगीत विशारद - पं. लक्ष्मी नारायण गर्ग
- राग परिचय (भाग १, २, ३) - पं. हरीशचंद्र श्रीवास्तव
- ताल परिचय (भाग १, २, ३) - पं. हरीशचंद्र श्रीवास्तव
- तवला - श्री. अरविंद मुळगावकर
- पखवाज और तबल्लोके घराणे एवं परंपरायें - डॉ. आबान-ए-मिस्त्री

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - सहावे

पेपर क्र. - XII (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-६१३

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ. ची माहिती समजून घेणे.
२. संगीतातील विविध तालाची एकपट, दुप्पट, चौपट लयीसह पढंत करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
३. निर्गुणी भजन — नाट्यगीत गझल सादरीकरण करण्याची क्षमता निर्माण होणे.

निष्पत्ती :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ.ची माहिती सांगता येईल.
२. संगीतातील विविध तालाची एकपट, दुप्पट, चौपट लयीसह पढंत करता येईल.
३. निर्गुणी, भजन, नाट्यगीत गझल सादरीकरण करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

प्रकरण -१ अभ्यासक्रमातील अध्ययनासाठी राग (बडाख्याल - आलाप व तानासह)

१. केदार
२. भिमपलास

प्रकरण -२ संक्षिप्त अध्ययनासाठी राग (छोटेख्याल - आलाप व तानासह)

१. हंसध्वनी
२. सोहनी
३. खमाज

प्रकरण -३ गीतप्रकार

१. निर्गुणी भजन
२. नाट्यगीत
३. गझल

प्रकरण -४ तालपरिचय (एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट)

१. आडाचौताल
२. झुमरा
३. चाँचर

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - सहावे

पेपर क्र. - XIII (प्रात्यक्षिक)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-६१४

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ. ची माहिती समजून घेणे.
२. संगीतातील विविध तालाची एकपट, दुप्पट, चौपट लयीसह पढंत करण्याची क्षमता निर्माण होणे.
३. नाट्यगीत/ गझल सादरीकरण करण्याची क्षमता निर्माण करणे.

निष्पत्ती :

१. विविध रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल, चतरंग तराणा इ. चे सादरीकरण करता येईल.
२. संगीतातील विविध तालाची एकपट, दुप्पट, चौपट लयीसह पढंत करता येईल.
३. भजन, नाट्यगीत, सिनेशास्त्रीय गीत, सादरीकरण करण्याची क्षमता निर्माण होईल.

प्रकरण -१ विस्तृत अध्ययनासाठी राग (बडाख्याल - आलाप व तानासह)

१. शंकरा
२. पुरीया धनाश्री

प्रकरण -२ संक्षिप्त अध्ययनासाठी राग (छोटेख्याल - आलाप व तानासह)

१. मधुवंती
२. चंद्रकंस
३. तिलक कामोद

प्रकरण -३ सभागायन

प्रात्यक्षिक पेपर क्र.९, १०, १२ व १३ मधील एका रागाचे विस्तृत सादरीकरण (बडा ख्याल व छोटा ख्यान - आलाप व तानासह)

प्रकरण -४ गीतप्रकार

१. भजन
२. नाट्यगीत
३. सिनेशास्त्रीय गीत

वी.ए. तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम (२०२३-२४)

सत्र - सहावे

पेपर क्र. - XIV (थेअरी)

पेपरचे नाव : भारतीय शास्त्रीय संगीत

पेपर कोड : U-MUS-६१५

गुण : ५०

क्रेडिट : ०२

उद्दिष्ट्ये :

१. प्रात्यक्षिक पेपर क्र.१२ आणि १३ मधील रागांची शास्त्रीय माहिती समजून घेणे
२. रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल स्वर लिपीबद्ध करता येणे.
३. विविध सांगेतिक संकल्पनांचा तूलनात्मक अभ्यास घेणे.
४. ललित कलेमध्ये संगीताचे स्थान व गुरुशिष्य परंपरा यांचा अभ्यास करणे.

निष्पत्ती :

१. प्रात्यक्षिक पेपर क्र.१२ आणि १४ मधील रागांची शास्त्रीय माहिती होईल.
२. रागातील बडे ख्याल व छोटे ख्याल स्वर लिपीबद्ध करता येईल.
३. विविध सांगेतिक संकल्पनेचा तूलनात्मक अभ्यास करता येईल.
४. ललित कलेमध्ये संगीताचे स्थान व गुरुशिष्य परंपरा यांचा अभ्यास होईल.

प्रकरण -१ अ) प्रात्यक्षिक पेपर क्र.१२, १३ मधील सर्व रागांची शास्त्रीय माहिती
ब) प्रात्यक्षिक पेपर क्र.१२, १३ मधील सर्व राग स्वर लिपीबद्ध करणे

प्रकरण -२ घराण्याचा इतिहास, सद्यस्थिती आणि आवश्यकता

प्रकरण -३ निबंध

१. ललीत कलेमध्ये संगीताचे स्थान
२. गुरु शिष्य परंपरा

प्रकरण -४ उत्तर हिन्दुस्थानी व दाक्षिणात्य संगीत पध्दतीचा अभ्यास

संदर्भ ग्रंथ :

१. हिंदुस्थानी संगीत पध्दती (भाग१, २)	-	प.वि.ना. भातखंडे
२. संगीत विशारद	-	प. लक्ष्मी नारायण गर्ग
३. राग परिचय (भाग१, २, ३)	-	प. हरिश्चंद्र श्रीवास्तव
४. ताल परिचय (भाग १, २, ३)	-	प. हरिश्चंद्र श्रीवास्तव
५. तबला	-	श्री. अरविंद मुळगावकर
६. पखावज और तबल्लोके घराणे एवं परंपरायें	-	डॉ. आबान-ए-मिस्त्री